

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$, an
6 cor., $\frac{1}{4}$, an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$,
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$, an
4 frcs. 50 cm.Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Fóe bisericescă-politică.

InsertiuniUn șir garmond:
o dată 14 fl., a doua órá
12 fl., a treia órá 10 fl.Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii»
in
Blas.

Anul XI.

Blas 7 Decembre 1901.

Numérul 49.

„A DERAIAT“ . . .

S'a încheiat în dieta din Buda-
pesta, și desbaterea asupra responsului
la mesaj, și desbaterea asupra proiectului
de indemnizare — așa numit — prin
care guvernul este autorizat să încasseze
și să cheltuască din tesaurul țării,
înainte de a-i-se vota în tótă regula
budgetul obicinuit. Ambele debateri
sînt de obicei cele mai largi
și cele mai principiale; pentru că în-
tr'amendouă aceste acte parlamentare
se vedește încrederea — ori ne încre-
derea — camerei în guvernul, care după
vremuri, deține cârma țării. Cel puțin
așa ar trebui să fie debaterile în ju-
rul acestor teme,

Cu aceste prilejuri se rostesc — de
obicei — cele mai interesante dis-
cursuri. Partidele singuratiche își mar-
chază, — prin rostul matadorilor
lor — poziția față cu guvernul, și se
declară, după cum le este crezul și
direcțiunea politică, asupra chestiunilor
celor mai de frunte, cari preocupă opi-
nia publică a țării . . .

În considerarea acestora am ur-
mărit până acum cu interesul, ce ni-l
impune datoria de publicisti, debaterile
din parlamentul pestan. Și impresiunea
ce ni-a lăsat întrégă desbaterea, în
amindouă ciclurile acestea capitale, nu
e nici decum favorabilă acestui parla-
ment.

Ni-s'a confirmat de nou, că parla-
mentul, în actuala sa formațiune, nu
corespunde menirei sale, că parlamentul
acesta, mai puțin încă decât celelalte
anteriøre, póte să-și aróge titlul de re-
presentanța țării.

S'a vorbit, ce e drept, mult, despre
așa numitele alegeri „libere.“ Dar cu
tótă libertatea acésta problematică de
alt fel, a alegerilor trecute, parlamentul
a ramas tot ce a fost, manc, o repre-
sentanță ciuntită, un „Rumpf-Parlament
în înțelesul moral al cuvîntului.

De fapt marea majoritate a popo-
rului, sau mai corect, a popórelor, a
remas și de astădată fără adeverați
representanți în dieta țării . . . Cer-
curile electorale, așa cum sînt ele fău-
rite, arbitrar și tendențios, își au ele
tóte câte un reprezentat acolo în dietă;
adeverat! De aceea parlamentul nu póte
fi numit manc în înțeles fisic. Dar spi-
ritul ce dominază în aceste cercuri,
lumea de idei ce umple inimile și min-

tile din aceste periferii, acestea nu sînt
representate.

Românii, trei milioane de Români,
nici acum nu au nici un singur
representant.

Slovacii au reușit cu vre-o 4 re-
presentanți ai lor; Sârbii cu 1, zi unul!
Dar aceste simptomatice excepțiuni nu
pot de cât să confirme regula, tristă și
fatală, ce am statorit, că naționalitățile
nu sînt reprezentate în parlament, prin
urmare parlamentul actual nu este nici
el reprezentanța morală a țării, nu
este reprezentanța fidelă a popórelor,
ce compun „națiunea politică“ și susțin
statul.

Faptul acesta, pe cât de trist, pe
atât de adevărat, l'au dovedit clasic
însăși debaterile din parlament. S'a
vorbit acolo de ori și ce, nu mai de
ceea ce mai mult clocote în inima țării:
de nemulțumirea popórelor nemagiare,
nu s'a vorbit nimic, absolut nimic.

A fost într'un rînd vorbă și despre
naționalități; e drept. Partidul poporal
a fost acuzat că ar pacta cu naționa-
litățile trădătoare de patrie, pentru că
. . . . nici ei, acuzatorii și acușatii,
nici ei nu știu pentru ce. Acusa a
fost susținută, chiar și de prim-ministrul
Széll. Acușatii s'au apărat, ca de foc,
de un lucru ca acesta. Și dl prim-
ministru, după o vorbire gólă, sacă,
fără nici o pricepere pentru chestiune,
a declarat, că politica lui de naționali-
tăți, e „cam tot aceea“ (körülbelül
ugyanaz) ca și a partidului poporal.
Adecă o politică absolut neorientată, o
politică care nici nu merită acest
nume.

Incidentul acesta fórté caracteristic
l'a calificat o fóie magiară cu vorba
„a deraiat.“ Adecă desbaterea parla-
mentară a ieșit din ogașa obicinuită
„patriotică“, a divagat nițel și spre
chestiunea naționalităților — care până
aci nici nu esista pentru dnii ministri
— va să zică „a deraiat.“ tocmai cum
ar deraia un tren, ce sare afară de șine.

. . . Cam așa este și carul poli-
ticei magiare, ca un „car de foc.“
Merge pe șinele artificios pregătite lui,
ca și cum tot pămîntul țării, în tóte
părțile ar fi tot numai o cale ferată . . .
Ca și cum țara acésta ar fi zidit'o cu-
tare societate pe acți, cutare vicina-
liști . . . Ca și cum cetățenii țării ar fi
tot numai vigeccii călători, agenți ai ideii
de stat, sau vînzători en gros și en de-
tail ai acestei próste marfe. Și cum
trece neted, ușor, grabnic peste țară

acest tren accelerat, conducătorii lui tot
așa de puțin cunosc veritabila țară,
cum o ar cunósce cutare englez, care
ar studia-o în sborul trenului Express-
Orient . . .

Ce va fi înse, Dómne, când trenul
acesta politic de fapt ar deraia, de fapt
ar suferi o ciocnire? Cum se vor mai
trezi atunci din sinamăgirea lor șovi-
niștii cărmuitori, și cât va mai fi de
târzie trezirea lor!

V. A. URECHIĂ.

Blas, 6 Dec. 1901.

Azi dimineța ne-a sosit de la Bu-
curești următoarea tristă știre telegrafică:

București. 5 Decembre n. —
Marele stegar al neamului nostru, Vasile
Al. Urechia, muri subit azi, la 3 óre
după amiază.

Știrea acésta s'a respândit ca un
fulger printre fruntașii Blasului, deștep-
tând în inimina fie căruia un ehoú de
jalnică durere. Ne-am deprins a-l ști
pe bătrânul Urechia, vecinic cu inima
tineră, în tot de una puternic campion
al ideilor mari și generóse, și nu ne
trecea prin minte, că chiar acum, când
mai mare e lipsa de inimi entusiaste,
să înceteze a mai lupta, și să trecă la
odihna de veci.

Acum Președintele Ligei pentru
unitatea culturală a Românilor nu mai
este între cei vii. Sufletul său dornic
de fapte mărețe, aprins de idealele cele
mai strălucite ale neamului său, des-
părțindu-se de trupul istovit, trece de
la noi în sferile senine ale eternității,
ca să-și iee respłata meritată. Fie
partea lui cu dreptii, pe cum amintirea
lui fi-va pururea vie în mijlocul neamului
românesc de pretutindena.

Urechia a fost între Români unul
din cei mai neosteniți și mai însuflețiți
apostoli ai ideilor mari, cari inspiră
viață și tãrie în luptă tuturor Români-
lor. Român de baștină, legat prin fru-
móse tradiții familiare de trecutul
neamului, el și-a făcut studiile tinereții
la isvórele de lumină ale apusului latin.
A studiat universitatea în Madrid și
Paris. Adăpat de tinér la isvórele
mãriri ginte latine, a devenit un ade-
vărat apostol al latinității nóstre. În
tóte colțurile locuite de Români, numele
lui a devenit cunoscut și iubit; în tóte
centrele popórelor latine a fost cunoscut

și apreciat, Legăturile noastre cu frații din Apus se datoresc de câte-va decenii în mare măsură lui. Legăturile acestea și comunitatea noastră spirituală cu apusul latin au ramas până în ultimele zile preocupățiunile lui.

Ultima lui acțiune mare, în acest sens, a fost manifestația din 1899 în forul lui Traian din Roma. Acolo a rostit el frumosul discurs în care zicea: „Sintem aici, ca să spunem tuturor că Roma este mama noastră.“

Pentru acestea înalte idei și sentimente bătrânul Urechia a fost deosebit stimat și iubit la noi. La mormintul lui noi depunem în numele Blașului, unde ideile Romei tot de una au aflat plăcut echou, expresiunea sinceră a sentimentelor noastre de recunoștință piosă. Amintirea lui și ideile mari, ce l-au căluzit, să fie tot de una vii în sinul neamului românesc.

„Elita clerului.“ — Ca un trist resunet a primului nostru din numărul trecut, scris de un preot de la sate, am primit două scrisori, în care se descrie în întunecate colorii, activitatea acelor, cari ar fi să fie elita clerului, a acelor cari în toate ar trebui să premergă cu exemplul celor alaiți preoți, înbărbătându-i cu tăria cuvintului și dându-le povețe bune, în celea ce se țin de apărarea bisericii, poporului și a administrațiunii. Dăm aceste scrisori în estras și fără comentariu, ca să nu deșteptăm susceptibilități, nici în o parte, nici în cealaltă.

În prima scrisoare, ni se atrage atenția asupra unui avis apărut în celea două foi scuenesci din Oșorhei. Avisul a emanat de la senatul școlii noastre de acolo și e de următorul cuprins: „A helyi gör. kath. is-

kola gondnoksága tudomására hozza azon szülöknek, kiknek gyermekei kiszorultak az iskolából, hogy e gondnokság iskolájában még 15—20 tanuló felvételére van hely. A tanítás magyar nyelven történik csekély tandíj fizetése mellett.“

Anunțul acesta va surprinde cu tot dreptul pe orî cine, și încă cu atât mai mult, cât după știința noastră, școala din Oșorhei, primesce din f. scolastic archidiesan, o subvenție anuală de 100 fl. și e o ofensă ași presupune, că Preaven. Consistor, a asigurat ajutorul acesta, având cunoștința, că în școala din Oșorhei limba de propunere e cea magiară. Se înșală mult curatorul și senatul scolastic, dacă cred, că prin ast fel de mijloce se va mântui poporul român din aceea parochie, de a nu fi înghițit de colosul scuenesc, care îi nimicesce, vădînd cu ochii. Ce crede să ajungă tinărul învățător din Oșorhei, despre care scim, că are de altcum frumoșe talente. — Introducînd limba de propunere străină în școala confesională românească? Și mai pe sus de toate, se face lucrul acesta cu scirea și învoirea oficiului protopopesc al Mureșului? Așa crede dl protopop din Oșorhei să deie pildă parochiilor din tractul său atât de espus?

Dacă ar fi adevărat, ar fi destul de regretabil. Așteptăm confirmarea acestei sciri, atrăgînd atenția forurilor competente asupra acestei triste aparițiuni.

A doua scrisoare, e un lung raport, ce l-au primit din districtul protopopesc al Biel despre desbaterile sinodului protopopesc.

Și în această se înșiră o mulțime de lucruri, cari numai cinstite nu fac conducătorului acelu district protopopesc. Se spune anume, că ședința sinodului mixt, a fost ridicată, pentru motivul, că . . . unii preoți l-au făcut protopopului imputări de neglijență culpabilă.

Nu ne estindem a înșira una câte una miseriile acestea, ale unui membru din elita clerului, nu publicitatea are să vindece răul — ci pentru cunoșterea situațiunii relevăm un singur lucru foarte simptomatic.

Și în sinodul acesta, ca în toate, s'a discutat curenda district. Lugos, pentru a se da câte-va procente din subsidiul erarial întru înființarea fondului de salarisare a preoților. Propunerea această — mirabile dictu — a fost respinsă de majoritatea sinodului: Lăsăm, ca cetitorii nostri să-și tragă înșiși și concluziunea și se judece asupra antecedentelor. Noi închidem repetînd ultimele frase din primul numărului trecut: „Trebuie pus capet odată corupțiunii și nediscipliniei. Trebuie să ne cunoștem cel bun din cel rău!“

Pentru confrății de la „Közérdek.“ — În nr.1 său din Duminica trecută, foia comitatului nostru e supărată rău pe „Unirea“, pentru că folosește „rossz kifejezés“-uri. A măhnit-o adecă împrejurarea că dănd samă de alegerile municipale, foia noastră a folosit expresia străin, tot de una, de câte ori a fost vorba, de alegerea unei persoane, care nu e român, și zice: „Accentuarea continuă a vorbei străin, o ținem de fără gust, vătămătoare, fără tact și nereală. Căci bine să fim pricepuți, dar aici vorba aceasta nu se aplică, față de nesce omeni vagabunși, căduți scie Dumnezeu de unde, ci față de cetățeni ungari, născuți în patria această și . . . și — și așa mai departe.

Nu mai întindem vorba. Proverbul român zice: „cum e spălătorea, așa-i și ștergătorea,“ și am puté gata cu răspunsul.

Pe cum Dlor nu ne crută din „oláh“, „nem magyar ajku“, „idegen ajku“, cerem și noi, să avem libertate a ne exprima cum

FEUILLETON.

„ROMÂNIA PITORĂSCĂ.“ *)

Sub acest titlu a apărut nu de mult la București, o elegantă și prețioasă broșură, care va deștepta în sufletul fieșce cărui cetitor o mai puternică dragoste de țară și o mai strînsă alipire de poporul, care în zile de năpastă, a înfruntat cu peptul său puhótele de dușmani, cari se revărsașu peste pămîntul scump nouă tuturor.

Acastă scriere de însemnată valoare literară, a apărut în tipografia Soceci și e datorită distinsului scriitor și poet A. Vlahuță. Dsa a străbătut de a lungul țara românească și sub fermecata sa pană, ne duce și pe noi cu gândul prin locurile de o frumșeță de raiu, pe cari le-a vădut și umblat. Alătura cu el imbarcăm vaporul la Orșova, granița din spre apus a României, și trecem în revistă toate satele și orașele, șesurile și câmpiile, cari se întind lângă cursul bătrânei Dunărea, până ce această își unesece undele sale cu sbuciumata și neliniscita Marea Negră. Apoi ne întorcem ér la granițele apusene și pornim de la Turnu-Severin în sus spre munți, ascunđindu-ne pașul în așternutul de muschiu mólte și în umbra desă și recoritoare a codrilor, și trecînd acunși pe vîrfuri de munți ori pe stînci ripóse, acunși prin văi adăpostitoare de primejdii,

atingînd sfintele locașuri, ascunse și retrase de sgomotul lumii, autorul ne duce sub vraja glasului său povestitor, până sus la vechia capitală a domnilor moldoveni. Ér de aici, ca să ne opréscă ore cum lacrimile, ce încep să ne ardă obrazii la amintirea viteazului domn, ce și-a dat viața pentru țara sa ori la ivirea altui tîerm scump inimilor noastre, răpit miselesce, ne sue pe plută și pe undele primejdioșe a le Bistriței, ne duce până la Piatra, de unde, de alungul Prutului, ne scobórá la Galați și de aci mai departe la București, inchitîndu-și admirabila călătorie cu vorbe scumpe de țară și popor.

Ce spun inse aceste câte-va linii, scrise în fugă, față cu tablourile și icónele de o frumșeță artistică, descrise cu o pană de măfestru pe 279. pagini, și impodobite cu multe ilustrații fin lucrate?

Ales. Vlahuță e azi unul din cei dintâi prosatori, care alătura cu Coșbuc stăpănesc literile române și sint fala neamului nostru. Și e fericire să te pierđi în cetirea descrierilor sale și în stilul său curgător și plin de neîntrecute frumuseți. O pagină la întimplare scóasă din această carte, ar fi de ajuns să spună mai mult, de cât tot ceea ce noi am scris până acum. Pe contra pagina titulară inse, autorul își rezervă dreptul de publicitate și așa noi ne avînd îngăduința sa. — pe care n'am cerut-o — nu vom reproduce „bucăți,“ ci spre a linișci curiositatea cetitorilor nostri, vom scóte câte-va „pasajii,“ ce întăluim întorcînd filele cărții.

Vaporul ajunge la Giurgiul, din sus de care e Vadul Călugărenilor, unde înainte cu 300 ani, Mihaiu raportase învingere strălucită contra lui Sinan. Cine ar puté trece pe lângă locul acesta, fără, ca în sufletul său

să nu se deștepte fala națională, sciindu-se din neamul acelor, cari au zdrobit aci inzecit de marea armată turcescă. Era cum povestesc autorul sfirșitul acestei lupte:

„Turcii încep să se creadă biruitori, când de odată se trezesc izbiți în față de óstea învăpăiată a lui Mihaiu. Puterea, și mai ales iuțala atacului neașteptat, îl oprește în loc; loviturile, cari curg ca grindina, le ia vazu. Tipetele celor dinainte aruncă gróza în sufletele celor din urmă. Măcelul se înfierbîntă. Luptătorii sint piept la piept. Ochii scapără, și inimile se îndirjesc de o parte și de alta. Adînc străbate în glóta fulgerătorul Voivod, lăsînd diră de morți pe unde trece; ostașii luiucid cu mînerul, cînd li-se rupe spada. Ei înaintéază mereu, spărgînd șir după șir, împărștiind spaimă și neorînduială în óstea păgînă, care începe să dea îndărăt și să se învâlmășescă. Cel din urmă, vîzîndu-se împinși spre pod, o ia la fugă. Sinan se repede să-i întórcă. El răcnește, blastemă, și bate în mișei cu ghioga-i de fer. Dar strigătul morții răsună mai tare. Óstea vizirului se tulbură tótă, năpădită ca de o furtună. Româniî lovesc orbește. Piepturi și capete trosnesc sfărîmate sub copitele cailor. Mulțimea, nebuună de gróza, își cantă scăparea în fugă, Fricóșii tirăesc pe eroi. La pod se înghesuesc să trecă de odată cai ómeni și tunuri. Se face o larmă ș'un învâlmășag de nu mai știu în cotro să se miște. Toți poruncesc, și nimeni n'ascultă. Unii mor striviți de imbulzeală, alții s'asvirî în mocirlă. Sinan, imbrîncit, cade de pe pod și-și rupe dintii. — un supus îl ia în spate și-l rupe scapă. Soldați și pași fug la olaltă, lăsînd și arme și streaguri în mînile Românilor, cari îi gonesc, lovindu-i

*) România pitorăscă de A. Vlahuță București. I. V. Soceci 1901. prețul Lei 3.50.

vrem. Sîntem dîră pe pămîntul clasic al Ardealului, țara libertății și a independenței, cum îi zic chiar Dîor. Și e interesant, cum scriu Dîor să invoce principiile aceste de libertate, cînd e vorba de apărarea proprie; dar cînd de iute le uită, cînd e vorba de neamuri străine.

Mai are „Közérdek“ două frase. („szük olvasókörre vidéki lap“ și „az Unirea széles látkörű, műveit főmunkatársai“) la aceste iusinări naive, nu mai răspundem, ni-e scump spațiul.

Revistă bisericească.

Grecia. Spiritele s'au linișcit, studenții impușcați cu ocazia manifestațiilor de stradă, au fost îngropați în asistința unui public numeros, er cei răniți sînt obiectul celor mai căldurose atențiuni. Pentru aplanarea turburărilor, a intervenit și Patriarhul ecumenic, care desaprîbă traducerea bibliei pe limba vulgară, ca incapabilă pentru esplicarea preceptelor divine și menită să ducă la razeala și indiferentism față de cele religioase.

Correspondințe.

DE LA LUGOȘ.

Lugoș la 25 Nov. 1901.

Diecesa gr. cat. a Lugoșului care a avut și are încă de a se lupta cu mari greutăți și neajunsuri, a avut și mîngăerea de a vedea pe unii fil generoși ai săi curgîndu-i întru ajutor, prin frumoase fundațiuni, destinate cu deosebire spre ajutorarea tinerimii studioase lipsite de mijloce. Între

atari generoși fundatori, cari mișcați de credința sfîntă și de caritatea creștină, al cărui izvor de binefacere nesecat este, s'au nisuit ca prin fundațiuni frumoase, să sprijinească acțiunea culturală și morală a sfintei Biserici, loc de frunte se cuvine și nobililor fundatori, fericitilor Ioan Iova Popovici și soției sale Ecaterina n. Panajot. Acești vrednici fil ai acestei Diecese, a căror amintire cu laudă va fi în neam și neam, dăruindu-și de la bunul Dumnezeu cu frumoasă avere și neavînd prunci, au făcut o fundațiune, care azi constă din 2 case frumoase, prețuite în 57.000 corone, er în bani gata, dispune de un capital de aproape 35.000 corone. Venitul fundațiunii, conform voinței fundatorilor, este destinat $\frac{1}{3}$ pentru stipendii er $\frac{2}{3}$ pentru susținerea școlii elementare de fetițe din Lugoș. Acastă școlă, în urma unor împrejurări nefavorabile fundațiunii abia în Octombrie anul 1899 s'a putut deschide, aședîndu-se în casa fundațională din strada Timișorei. Dovedindu-se înse, în urma creșterii înbucurătoare a numărului copiilor, cari frecventază aceea școlă, prea mică sala de propunere de pîn'aci, în vara anului curent sala s'a mărit, prin delăturarea unui zid din mijloc, făcîndu-se ast fel din 2 odăi o sală frumoasă și destul de spațioasă.

În această școlă primese instrucțiune gratuită 38 copile, sub conducerea vrednicel docentese Dîora Ana Baboiu. Fiind ast fel sala scolastică întru toate corespunzătoare menirei sale și provădută cu toate cele de lipsă instrucțiunii, Ven. Ordinariat dorind, ca copilele cari frecventază și vor frecuenta aceea școlă, să aibă pururea înaintea ochilor chipurile acelor generoși binefăcători, din dărnicia cărora ele să împărtășesc din beneficiile educațiunii și instrucțiunii, sub aripile ocrotitoare ale sfintei Biserici, a dispus să se

pregătescă prin un pictor portretele amintirilor fundatori și să se așeze la loc de frunte în sala școlară. Acăsta dispozițiune fiind implinită, s'a decis ca inaugurarea și respective binecuvîntarea salei școlare și desvîierea tabiourilor fundatorilor, să se întîmple cu solemnitatea cuvenită în zina de duminică 24 Novembre st. n. a. c.

Înainte de a descrie frumoasă solemnitate vom da câte-va notițe biografice a fundatorilor.

Fericitul Ioan Iova Popovici s'a născut la anul 1795 în comuna Cristian lângă Brașov, de unde încă ca băiat a venit la Lugoș și a intrat ucenic la un comerciant, apoi a mers la Arad și de acolo, după ce a eșit calfă, s'a reîntors erăși la Lugoș și a deschis prăvălia în compania cu Iosiv Panajot. Pe timpurile acelea Lugoșul, nu era inundat de jidani, ca acum, ei neguțătorii erău aproape toți români și le mergea bine. Ast fel și Iova Popovici cu companistul său, prin diligență, și favorizați de noroc, în scurt timp au cîștigat bani frumoși, apoi s'au despărțit și Iova Popovici, care luase de soție pe Ecaterina sora lui Iosif Panajot, a deschis singur prăvălie în casa de lângă palatul comitatului, care casă a rămas apoi fundațiunii.

În aceea casă se afla el ca unul dintre cei mai de frunte comercianți și cetățeani ai Lugoșului pe timpul stabilirei sfintei Uniri și a înființării Diecesei Lugoșului. Unirei înse Iova Popovici i-a fost cușmanul cel mai neîmpăcat. Să spune chiar, că atât de tare urea pe uniți, încât nici nu voia să le vindă marfa sa! Dar darul lui Dumnezeu, căruia nimic nu-l pôte rezista, a înfrînt cerbicia lui, și Iova dimpreună cu soția sa Ecaterina, la anul 1855 spre bucuria nespūsă a uniților și spre nîmirea tuturor, s'a întors la sinul sfintei noastre biserici și a devenit

de zor, pînă cînd noptea ia sub ocrotirea întunerecului ei sfarmăturile ce mai rămăsese din marea oște a lui Sinan. Mihal se întorce încercat de trofee. Stelele clipeșc peste bălțile de sînge. Bătrînul, cruntul vizir, boceste în cortu-l, rupîndu-și hainele de pe el. Năuc, nepricepînd ce-i asta, aiurit de durere, geme clătînd din cap: Alah, Alah! . . . Și pe cînd spahii lui tremurî tușitați prin bălările, din tabăra Românilor se înalță în liniștea nopții cîntece de biruință.

Dar vaporul ajunge la Constanța, capitala Dobrogei. „E o sară frumoasă, liniștită, una din acele dulci sări de vară, în care simți o adevărată fericire să te lași în voia visurilor. Valurile cu vijîtul lor legănător țin ison orchestrei de pe mal, a cărei famfară se împărția lin în largul mării. Pe cer s'aprinde candelabre de stele. De pe terasa otelului Carol, îmi lunec ochii pe sclipitorea cîmpie a mării, și cuget la vremile îndepărtate, la câte întîmplări și prefaceri au curs după ele. Mă gîndesc la blîndul și nefericitul Ovidiu. . . Aici și-a plîns amărăciunile surghiunului gîngășul poet al Romei. Străin, bolnav, neînțeles de nimeni, el nu găsește, în sufletu-l abătut, un cuvînt de laudă, nici pentru locul, nici pentru poporul în mijlocul căruia e osîndit să trăiescă. În versul lui urlă crivățul ieranelor grozave, cari înghețau marea, pe lira lui suspină dorul de soție, de prieten, de patria lui pururea frumoasă și surizătoare, din care a fost gonit, și pe care n'avea s'o mai vadă nici odată.

„Au trecut de atunci nouă-spre-zece veacuri. Azi, pôte nu te-ai mai simți așa de de străin în locurile acestea. N'ai mai vedea chipuri florose de barbari îmbrăcați în

cojoc, nici marea prefăcută în pod sunător de ghiată. Sciiți s'au dus, și Tomi s'a dărăpănat, și toate s'au schimbat de atunci. Patria ta, nîmul te u răzbătut în cîce, ș'o lume nînă a răsărit aici, pe pămîntul acesta stropit de lacrimile tale; un nou oraș s'a ridicat din valurile Pontului, sub un cer tot așa de albastru și de cald, ca și al frumoșei Italii. Din mijlocul acestui oraș, statua ta de bronz privește visătoare peste cîmpia acoperită de ruinele cetăților și lagărelor române, sub zidurile cărora zac oșele compatrioților tei. Azi te-ai primbla pe uliți romane, printre vechi monumente, pe ale căror lespezi de marmură ai citi nume cunoscute și scumpe inimii tale; pe scutul legionarilor de piatră ai revedea pe cel doi prunci aplecați la sinul lupoiței, ș'al căuta cu noi în adîncimea vremii obîrșia îndepărtată a gloriosului te u neam. Azi nu s'ar mai tîngui așa de jalnic lira ta, căci ai trăi aci în mijlocul unui popor, care ți-ar fi drag, între omeni ai căror chip ți-ar aminti trăsăturile mîndre ale cetățenilor romani, și în a căror limbă — mlădișă și sonoră ca și versurile tale — ai regăsi, cu atîta sfîntenie păstrate, urmele viei din grainul stîns de mult al poporului te u.

Neîntrecut de poetic descrie autorul rîurile ce ating în cursul lungel sale călătorii.

Etă câteva: „Din fundul acestei văi s'aude viind un vuet, ca un ropot de ploie. — Lotrul, vijeliosul Lotru, care, isvorînd din depărtatele steiuri ale Păringului, tae de-a curmezișul partea de miază noapte a Vileii, deschide plaiuri frumoase, holde neașteptate și vetre de gospodări în ascunzătorile munților, mișcă mori, pive și herăstrae,

și vine mîndru să-și verse în Olt undele-lî limpezi, ce par-că aduc cu ele colorea pașiștilor și freamătul codrilor prin cari au trecut. De pe podul înalt, așternut pe gura Lotrului, ne uităm cum undele verzi ale acestui rîu învîrșeză pinza lată a Oltului, întinzînd pe lîngă malul din dreapta o fașie luminosă, ca și cum apele celor două rîuri împreunate n'ar vrea să se amestece.

Sau vorbind de Olt: „Drumul nostru pe valea Oltului se încheie la granița țării, din sus de rîul Vadului, la strunga de la Turnu-Roșu, care, în vechime, întărită de Romani, purta marelui nume de „Pîrta lui Traian.“ Aici Oltul desfundă munții, spîntecîndu-l din creștet pînă în temelie, și-si deschide drum larg în văile noastre. Pe undele lui ne vin cîntece dîușe din Ardeal, glasuri de dor din Țara Bîrsei, tînguitoare doine din câmpiile Făgărașului. — pe undele lui ne vin amintiri sfinte din Avrig, din satul care ne-a dat pe cel dintăiu dascăl român — pe nemuritorul George Lazar. De aici ne uităm, și cu drag, și cu durere, în sus pe albia Oltului. . . Dincolo de munții aceștia sînt frați de-ai noștri, ș'acolo e o parte însemnată din istoria noastră. — Câte steaguri n'au fluturat pe aici, câte oști n'au curs prin strunga acăsta, în multele și sîngerosele războaie pe cari au avut a le purta strămoșii noștri cu neamurile megieșe!

Sau și mai frumos de Argeș: „Numai Argeșul, călător fără odihnă, trece hăulînd pe spîntecătura văilor, și undele lui vorbesc întruna, cînd mai tare, cînd mai încet. Vorbesc undele lui de marelui și frumșele Negoiiului, din coapsa căruia au izvorit, de codrii lui deși, adînci, nestrăbătuți, unde fiarăle șed fără frică tolanite în luminăuri,

unul dintre cei mai adicți fi ai ei și foarte zelos propagator al sfintei Uniri. Îubirea și alipirea sa față de sfinta Unire și-a arătat-o la toate ocaziunile și în toate chipurile. Cu deosebire a contribuit mult prin serviciile sale prețioase la primirea solemnă a Nuntului papal Antonio de Luca carele în anul 1858 însoțit de vre-o câți-va canonic și a vizitat și Lugosul. Pentru acestea servicii, Nuntul i-a mulțumit în mod deosebit și a mijlocit ca SS. Papa Piu al IX-lea să-l decoreze cu ordul de cavaler al sfintului Gregoriu cel mare. Strălucitul ord i-sa predat de către fericitul Episcop Dobra în mod solemn în fața consistoriului diecesan.

Mulțumind İova Popovici pentru această înaltă distincțiune, a promis că din iubire față de neam și Biserică, va face o fundațiune pentru susținerea unei școle de fete în Lugos. Înființarea unei atarî școli a fost dorința cea mai ferbinte a lui și a soției sale și adese ori spunea ei, că averea lui o va lăsa totă spre acel scop. În anul 1865 a avut marea durere de a perde pe buna și nobila sa soție Ecaterina.

În 27 Novembre 1871 a adormit în Domnul și el și a fost înmormintat cu mare solemnitate lângă soția sa, în cimetierul român din Lugos. Încă în anul precedent înainte de a pleca la Marienbad, a fost făcut testament verbal, iar în 1871 și în scris a testat totă averea sa spre scopul înființării școlei de fete. Fiind înse Testamentul lipsit de formele legale, a fost atacat de rudenii, cu cari apoi s'a făcut împăciuire, rămânând fundațiunii numai cele 2 case amintite deja. Vrednic de amintire mai este și aceea, că la realizarea fundațiunii a contribuit foarte mult și fostul Episcop Ioan Oltean, canonicul Michail când-va Nagy, ér avocatul Dr. Ioan Maior ca massa curator, a apărat interesele fundațiunii și a făcut împăciuirea cu rudenii fondatorilor.

Revenind acum la descrierea solemnității de ieri, amintesc mai întâi, că după terminarea sfintei liturgii s'a ținut părăstas solemn în biserică catedrală pentru odihna sufletelor fericitilor fondatori.

După părăstas în frumoasa sală a școlei de fete, în prezența unui public numeros și ales, s'a început solemnitatea zilei prin sfintirea apei și stropirea școlei și a

locuinței Dșorei docentese. Apoi Rvs. Benjamin Densușan, directorul școlei, prin o vorbire foarte potrivită, a arătat meritele neperitoare, ce și-lea câștigat fericitii fondatori prin înființarea acestei școle. Terminând Rvs. Da director cuvântul de deschidere, a cădut vëlul de pe frumoșele portrete, spre cari cu pietate îndreptatu-s'a privirile tuturor.

Corul bisericii catedrale, condus de dl. İosif Micleu a cântat jalnic și pătrunzător. „În veți pomenirea lor“, apoi o fetiță cu numele Elena Ardelean a recitat o poezie ocazională și corul copilelor de școlă a cântat foarte frumos, cântecul „Limba mamei.“ Terminată această cantare, D-șora docentésă Ana Baboiu a cetit o frumoasă disertație, despre educațiunea femeii, ascultată cu atențiune și viú aplaudată din partea publicului asistent. Aú urmat apoi 5 copile cari aú stors admirațiunea tuturor prin declamarea poeziei: „La ospétul Dunării“, pe urmă a mai cântat corul copilelor frumosul cântec religios. „Cătră maica Preacurată“ și solemnitatea s'a încheiat prin cuvintele înțelepte ale Ill. Sale D. Petru Pop canonic prelat și vicar gen. Episcopesc. Carele în absența Ill. Sale Dnui Episcop a presidat serbarea.

Felicitănd apoi cu toții pe D-șora docentésă pentru succesul serbarei, ne-am depărtat cu inimile pline de mângăere și îndestulare, că am putut asista la această solemnitate comemorativă a generoșilor fondatori, cari prin înființarea acelei sale, de care aveam mare trebuință, și-aú câștigat merite neperitoare și și-aú scris cu litere nesterse numele în cartea de aur a binefăcătorilor bisericii române unite și a neamului românesc.

Raportor.

SFINTIRE DE BISERICĂ.

Sân-Georgiul de Murș la 26 Nov. 1901.

Joi în 21 Novembre a. c. ziua Arhangeliilor Michail și Gavril, s'a sêvșit sfintirea bisericii greco catolice din Sân-Georgiul de Murș, districtul Murșului.

Actul sfintirii s'a făcut prim Preaon-topop *İosif Vancea*, cu asistența de patru preoți. După ce s'a sfintit apa, s'a făcut încungiuurarea bisericii de trei ori și s'a cetit sf. evanghelie, întrând de nou în casa Dom-

nului, s'a continuat ceremonia cu sfinta liturgie, ér la urma liturgiei s'a ținut predică ocazională de protop. Vancea.

Biserica era înșesată cu public venit din toate satele din jur, ér cuvintele rostite de orator, aú fost ascultate cu multă atențiune. După aceea s'a continuat cu prânzul comun ér sara la órcle 6 s'a început teatru jucându-se „Paza Maicii Sfinte“ de Ant. Popp, dramă în patru acte.

Noi numai felicită îi putem pe Dnii diletanți pentru alegerea piesei, în care se, sbicuesce credința deșertă, ce e înrădăcinată și acuma în poporul nostru de la sate, cum și pentru chipul desêvșit cu care s'aú jucat rolele. Între acte Dl. invét. *İsidor Dopp* din Murș Oșorheiu, a declamat poeziile: „O scrisóre de la Muselim-Selo“ de G. Coșbuc și „Dómna Stanca“ de Ioan Nenitescu. S'a mai cântat dnetni „Ce faci İonă“ și „Ană Lugojană“ solo (Dl. Dopp.)

A urmat dans. Notez că cu această ocaziune s'a încassat frumoșă sumă de 80 coróne, în favorul sf. bisericii.

Suprasolviri s'aú încassat de la *George Murșan* ofșter 5 cor. 60 fil. *N. Birtolon* notar *Ioan Bârsan*, preot, câte 2 coróne, *Eugen Băduț* preot 1 cor. 60 fil., *İosif Vancea* protopop; *Ștefan Boros* preot, *Benedict Vicu* notar, *İuliú Gramic* preot, câte 1 cor., de la *Niculae Motora* preot, *Vasile Cioloca* invét *N. Rus* invét, *Iacob Pop*, *Vasile Tatar* preot *Petru Cheșan* invét, câte 60 fileri și *Ioan Crișan* preot 20 fileri.

Relevăm de închiere meritul dlui preot din Sân-Georgiú, *Mihail Bucșa*, care deși cu puțin credincioși, totuși a câștigat locaș vrednic lui Dumnezeu. Trebuie amintit aici și de zelul și priceperea, cu care a fost condusă reprezentația teatrală de dl invétător *İsidor Dopp*, din Oșorheiu. U—U—

Soc. de înmormintare preoțescă.

Din Bistrița.

În nr. 47 a. c. al „Unirii“ am cetit apelul, resp. idea sulevată de cătră un domn („Nița“) de a înființa o societate de înmormintare a preoților și eventual și a invétătorilor români gr. catolici din Archidieceasă. Ideea e foarte bună, trebuie luată în mână și pertractată cu factorii compentenți din centrul interesat. În interesul cauzei dau următoarele indigitări:

1. Mai întâi aveți lipsă de a studia societățile și statutele analóge. Statute bune puteți căpéta de la societățile existente din Sibiu, Orăștie, Deva, Timișóra. (Președinti: Dnii P. Lucuța, Dr. Mihu. Aug. Nicóră, Em. Ungurean, Dr. G. Tripón.)

2. Aveți lipsă, în privința purtării socotelilor, de ómeni de fach. model de muncă, exactitate, și siguri garanți după poziție și caracter, căci abia există socotele atât de măruntele și minuțioșe, și o controlă proprie și străină atât de anevoiósă, ca la aceste societăți de înmormintare. Ér plata, se înțelege, că nu póte fi, decât subțire. O ast fel de societate e filantropică, și funcționarii ei sînt mai mult propter honores; de aceea se recrutează din ómeni, cari își aú deja pânea lor, și cari vréu a munci, inspirați de abnegațiune, spre folosul binelui public.

3. Ideea, de a ajuta preoțiimea noastră între împrejurările noastre sárace, pe căile posibile, nu numai e bună și dréptă, dar

ș'ascultă ca omul cîntecul privighitorilor, unde mușchiul e móle ca perna de puf, și isvórele albe ca spuma laptelui, și brazil așa de înalți că-ți cade căciula din cap cînd stai să te ulți în virful lor. Vorbesc undele Argeșului de strășnicia stîncilor de la Chei, pe cari le-aú biruit și le-aú lăsat în urmă ca pe niște cetăți dărăpánate, vorbesc de comorile pămîntului-í acestuia îngrășat cu singele atîtor viteji, de mîndreța plainurilor, de rodnicia pășunilor și holdelor, pe cari le scaldă, de turmele pe cari le-aú adăpat, de chioțele ciobanilor și de tînguirea dulce a doinelor, pe cari le-aú ascultat cu drag în lunga și zbuciumata lor călătorie. Trece bătrînul Argeș de vale indoindu-și albia spre răsárit, pe lângă orașul Pitești, unde s'aú născut frații Dumitru și Ioan Brătianu — două figuri mari luminóșe în istoria politică a patriei nóstre. — de aici din ce în ce mai potolit se lasă în largul neteziș al câmpiilor, și după ce-și trage, în matea-í nisipósă, din stînga Neajlovul și Glavaciocul, din drépta Vîlsanul, Rîul-Dómnei, Sabaral și Dîmbovița, abate spre miază-zi tae șesul Ilfovului și merge de se tórnă în Dunăre, în dreptul Olteniți.

La pag. 150, trecênd pe la Rucăr, autorul întălnesce Rîșorul, étă cum ni-í înfășóșézá: „De acolo, din coapsele Păpușii, zbucesște Rîșorul, și voiú puternic, care sparge meterezile de stînci ce-í staú în cale, sórbe isvórele codrilor, și în góna-í nebună strigă, se cêrtă, se bate cu grămezile de bolovaní ce vor să-í astupe matea, — învolburat și alb de spumă soșesște în Rucăr, și Rucărenii cum îl véd, îl pun la treabă: ei aú porumb de măcinat, sumane de bătut, bușteni de retezat și de infeliat în acînduri — și Rîșorul, sprinten și harnic, se inhamă la tóte, pe tóte le face cu drag, iar cînd își isprăvesște lucrul, voios se duce de se culcă în patul larg al Dîmboviți, rîul norocos care a călăuzit pașii celui dintăiú Voivod și care strábate capitala, unde s'a încoronat cel dintăiú Rege al țării romănesci.“ Și tot așa de frumos serie de Trotuș (pagina 215) de Bistrița (pag. 243) și alte isvóre și rîulețe, cari fac mánóșe câmpiile Romăniei.

(Va urma.)

e o mare necesitate și mare datorință și a noastră, a laicilor, de a conlucra în acest scop împreună, cu fapta și cu sfatul, pretutindeu.

4. Amenunțele sînt cu mult mai varii și mai multe, de cât se stăruia asupra lor aci.

5. Cine vră în Archidieceasă să intru peze idea dlui „Nița“, mai bine va face, dacă se va alia cu factorii competenți din Blaș: cu factorii de legi, de statute, de socotele, de controlă; și cu puterea competentă de concentrare.

Dr. G. Tripon.

Daruri de Crăciun pentru săracii noștri.

„Mila dată săracilor te curăță de păcate, îți câștigă îndurare și viață večnică.

Inscripția pe icóna Maicei Domnului, din localul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu.“

Mulțămii inimilor pline de îndurare, subscrierului comitet posibil l-a fost a îmbrăca și a milui cu alimente în ajunul Nașterii Domnului nostru Isus Christos din anul 1899 și 1900, sute de copii săraci, văduve și ómeni lipsiți.

La distribuirea darurilor, ce n'a fost lipsită de scene mișcătoare, am trebuit să facem durerosă experiență, că cu mult prea puțin am adunat, de cât să fim în pozițiune să ajutăm și numai în parte pe toți aceia, cari cu drept cuvînt ar fi trebuit să fie miluiți.

Din acest motiv am luat hotărîre a continua și pe viitor împărțirea de daruri și a pune de pe acum la cale colectarea de bani și de vestimente.

Cu o cale, ne luăm voe, a vesti pe toți ómenii noștri cu durere pentru săraci, că stimabila dómna *Minerva Dr. Brote*, a binevoit a primi și de astă dată în mod generos *protectoratul* la sêrbările de distribuire; ér un comitet de dame, ajutate de membrii corului reuniunii noastre, s'a angajat a conscrie săracii noștri și a colecta bani, vestimente, alimente, ce să se împartă ca daruri de Crăciun între acestia.

Împărțirea darurilor și pentru anul de față o vom face în mod de tot sêrbătoresc în prezența tuturor acolora, cari durere au pentru cei lipsiți.

Ne permitem a apela și pe această cale la inimile generose, rugîndu-le ca din prisosul lor să contribuie cu cât de puțin la alinarea suferințelor săracilor noștri.

Lacrimile vêrsate de săracii noștri vor servi de cea mai înaltă recompensă pentru toți aceia, cari posibilă ne vor face această manifestare a simțului și datorinței creștinești.

Sibiu, 12 Novembre n. 1901.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu.“

V. Tordășianu
president.

I. Apolzan
notar.

A p e l .

Despărțemîntul Sebeș al reuniunii învătătorilor români gr. cat. din archidieceasa de Alba-Iulia și Făgăraș nefiind în stare din propriile sale puteri a-și înființa biblioteca prevădută în statutele reuniunii, apellă la marinositatea On. public și în special a dlor autori, librari etc. rugându-i să binevoescă a dona câte ceva — fie în bani ori cărți — pe sama acestei biblioteci.

Eū cred. că inteligența noastră și poporul nu va rămănea rece la rugarea acestora, cari și-au dedicat viața intrégă cul-

tivării poporului român. Cine dorește cultura poporului acela să contribuie mai întâiu la cultivarea acolora cari sînt mențiți să cultive poporul.

Ofertele marinosose sînt de a se trimite la adresa subscrierului și vor fi cuitate cu mulțumită pe cale ziaristică.

Ghirbom. în 28 Nov. 1901.

Oláh-Girbó. Pentru reuniune:
u. p. Vingárd **Nechifor Frățilă**
Also-fehér megye. învătător, presid. despărț.

NB: P. T. Domnul la cari trimit câte o listă de acestea, sînt în special rugați cu tot respectul a face o mică colectă în loc și jur. și cel mult până în 31 Decembre a. c. a o retrimite.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Ioan Borda cu soția sa Maria. au dăruit bisericii gr. cat. din Beica-magiară un Triod în pret de 20 cor.; Teodor Moldovan cu soția sa dna Rosalia Mechler un trichion de bronz înaurit cu 10 cor. și tot dîneșil în 1898 o cruciuliță de argint de china cu 18 corone; Stimabila dna Maria Moldovan (România), ér un trichion de bronz cu 10 cor. Pentru fapta bună, dăruitorilor în numele poporului credincios, și pe acesta cale, mă simt dator a le aduce mulțumită, rugînd pe bunul Dumnezeu, ca primindu-le fapta bună, să le respălătescă înzecit. Beica-magiară la 24 Nov. 1901. *Valeriu Popescu*, adm. parochial.

Din diecesa de Lugoj. Ordinariatul episcopesc a împărțit văduvelor și orfanilor de preoți pe an. curent suma de 5833 cor. ér la 8 preoți deficienți le-au votat 1256 corone.

De la Beiuș. Cu prilejul sêrbătorii ss. Archangelii, tinerimea studiosă la frumoșele institute de cultură, ridicate în Beiuș, din dărnicia Escel. Sale Episcopului Pavel, au ținut să-și manifeste din prisosință sentimentele lor de mulțumită și venerațiune, față de ilustrul Prelat. Șirul festivităților s'a deschis la 20 Nov. sara, în ajunul sêrbătorii. Elevele școlii civile au dat un concert variat și succes. Joi. societatea de lectură „Sam. Vulcan“, a elevilor de cl. VII. și VIII. au aranjat în sala de gimnastică o ședință festivă, cu care ocaziune s'a declamat între altele o odă festivă, scrisă de dl prof. Radu Cunariu. După amezil. în aceeași zi, a fost o altă ședință aranjată de membrii societății „Mihail Pavel“ a studenților din cl. V. și VI. Tote producțiunile au succes pe deplin. studentimea de la Beiuș s'a arêtat vrednică de iubirea și atențiunea marelui episcop de la Orade.

Pentru fondurile archidieceșane. *Alesiu Viciu*, prof. în Blaș. a dăruit fondului preoților deficienți suma de cor. 12-13.

Predioi. Măne Duminecă. în 8 Dec. va predica în biserica catedrală dl profesor *Dr. Vasile Suciū.*

Sfînțire de biserică. Poporul gr. cat. din *Salva* în vicariatul Rodnei la 24 Nov. a. c. a fost fericit a-și vedea realizată o dorință de zeci de ani — consacrarea nouă edificatelor bisericii. Actul consacrării s'a sêvșit prin bine cunoscutul canonic și rector seminarial Magu. D. Ioan Georgiu, cu concursul alor 14 preoți, parte din vicariat parte din vecini. Cu această ocaziune am fost fericiți a vedea în mijlocul nostru mulțime de popor: inteligenți și mireni, cari apreiând atât biserica (edificiul) ca atare, cât și ornamentul din lăuntru, pe întrecute au concurs cu obolul lor în favorul acestei sfinte clădiri.

— Dintre confrăți unii au escelat cu sume frumoșe și până la 100 corone, pentru ce li-se aduce cea mai sinceră și adêncă mulțumită. Cu deosebire se dă expresiune de profundă recunoștință Dlui Dr. Gaviil Tripon advocat în Bistrița, care a binevoit a ne face frumosul ofert de 180 corone. Senatul bisericesc în suvenirea amintirilor trecute,

și ține de sfântă datorință a aduce cele mai profunde mulțămiri primo loco Magnif. Sale Dlui canonic Ioan Georgiu, pentru buna și înțelepă conducere; apoi onoraților participanți, cari au binevoit a înălța solemnitatea zilei prin prezența Dlor Sale și a se împărtași de nespusa bucurie a poporului din *Salva*. Asemenea mulțumesc interprinșătorilor Ștefan și Emil Oltean, pentru zelul arêtat și corecta ducere în îndeplinire a edificiiului sus amintit, care nu pôte să le servescă de cât spre onóre și laudă, și pe cari îi recomandăm pentru ori și cine cu cea mai mare căldură. În numele senatului bisericesc, *Vasiliū Dumbrava* preot.

Întru amintirea iubitorilor repausați. Dna Aurelia n. Solomon, directora Internat. de fete din Blaș, a dăruit fondului întru amintirea iubitorilor repausați suma de 5 cor. întru pomenirea repaus. *Rafila Berghazan n. Bunea.*

Congregația estraordinară a comitatului nostru e convocată pe 10 ert. Cu acest prilej se va face raport despre rezultatul alegerilor municipali și eventual se vor verifica cei aleși; se va debate cererea actualului vicecomite pentru pensionare și se vor alege feliuritele comisii comitatense. Putem pretinde cu tot dreptul, ca în fie care din comisiunile acestea să se alegă și membrii români.

Constituire. Comitetul societății de lectură „Petru Maior“ are onóre a Vê aduce la cunoștință constituirea sa pe anul administrativ 1901—902 după cum urmêză: Președinte: *Ioan Lăpêdat*, stud. phil.; Vicepreșed.: *Octavian Papp*, stud. iur.; Secretar: *Const. Flămênd*, teol. abs. stud. phil.; Cassar: *Pompiliū Cioban*, stud. iur.; Controlor: *Mircea Pascușiu*, stud. tehnic; Notari: *Ioan Montani* și *Marcian Călușiu*, stud. iur.; Bibliotecar: *Octavian Goga*, stud. phil.; Arhivar: *Ioan Maior*, stud. iur.; Econom: *Antoniu Bălaciū*, stud. iur. Comisiunea literară: Președinte: *Aurel Bratu*, stud. phil.; Referent: *Ioan Lupăș*, stud. phil.; Membrii: *Octavian Frie*, stud. phil., *Pompiliū Cioban*, stud. iur., *Octavian Goga*, stud. phil., *Teofil Tanco*, stud. med., *Lucrentiu Căpușan*, stud. tehnic, *Ioan Montani*, stud. iur. Comisiunea de supraveghere: *Nicolae Siclovan*, stud. tehnic, *Ioan Cădariū*, stud. iur., *Nicolae Olariū*, stud. iur.

Rugare. Societatea „Petru Maior“ rógă pe toți acei dni, la cari din împlinire s'ar fi aflând cărți împrumutate din biblioteca sa, ca în timp de 8 zile de la acesta publicare să le reînapoizeze recomandat per adresa: „IV. Molnár utca 20. II. 10.“ La cas contrar toți acei dni vor fi provocați publice cu numele. Comitetul societății: *Octavian Papp*, v.-preș. *Const. Flămênd*, secretar.

† **Mihail Dobrea.** Primim trista scire despre adurmirea în Domnul a unuia dintre cei mai bêtărni preoți archidieceșani, a lui *Mihail Dobrea*, viceprotopop onorar și preot deficienț, adurmit în Domnul la 27 Nov. n. în Tulgheș. Persônă venerabilă rep. Dobrea nu a atins vrsta de 87 ani întreg la minte și sănătate, și móre după ce mai mult ca o jumătate de veac, 62 ani, a servit sfîntului altar al Domnului. Biserica din Tulgheș, unde a funcționat aproape totă viața sa, casele parochiali și școla, mărturisesc acolo la granița din spre Moldova, de zelul și neobosita sa activitate. Numêroșă și de toți respectata sa familie, încă e o dovadă viuă de ceea ce el a jertfit pentru mărirea lui Dumnezeu, ridicarea neamului și a familiei sale. Trimitem intristaților sêi fil și fice sincerile noastre condolente.

Necrolog. † *Maria Hossu n. Mateiu*, protopopêsă văduvă, după împărtașirea cu ss. Sacramente ale muribunșilor, a adormit în Domnul în al 73-lea an al vieții și al 4-lea al văduviei sale.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Necesitatea religiei în societate.

Disertație citită de Dr. Victor Bojor — cu ocazia adunării despărțământului din comit. Solnoc-Dobâca al Asociațiunii pentru lit. și cult. pop. rom. ținută în Gherla la 29 August a. c.

De unde venim, de unde ne tragem? În cătrău ne îndreptăm, și în cătrău țintim? Aceste sînt două probleme mari, pe cari în toate timpurile și în tot locul și-a propus să le rezolve neamul omenesc. Dacă vom consulta istoria tuturor popoarelor, atât culte, cât și barbare, dacă vom studia principiile și ideile, dacă vom observa datinele și obiceiurile, vom afla rezolvarea marilor probleme despre originea și destinul omului în două adevăruri, admise de întreg neamul omenesc: că adevărat omul își are originea de la Dumnezeu, prima cauză, de la care se derivă toate celelalte cauze, și că sufletul nu mîre împreună cu trupul, ci viețuiește în veș, pentru ca să primescă sau o resplată, sau o pedepsă. Din aceste două adevăruri, în mod firesc urmăm un alt adevăr și anume: că între Dumnezeu și om, trebuie să fie o legătură, în puterea căreia ființa creată și finită sau mărginită, se pune în relațiune, în atingere cu ființa necreată și infinită sau nemărginită; pe această ființă o recunoaște de Domn suprem al tuturor lucrurilor, pe această o invocă, o chiamă întru ajutoriu în toate necesitățile, lipsele sale, în această ființă așteaptă să-și afle odihna după împlinirea carierei sale. Cu alte cuvinte, întreg neamul pămîntesc cu un glas ne strigă, că e necesară, de lipsă religiei, că e neapărat de lipsă în societate. Nu a fost nici când vre-un popor, care să fi crezut, că e dispensat sau scos de sub obligămintul datorinței de a onora dumnezeirea prin praxa religiei. Numai în veacul al XIX. și în zilele noastre, s'a uvit bărbați împii, fără de lege și nebuni, cari voesc să rumpă firele aceste misterioase, cari ne împreună și unesc cu Dumnezeu. Îngânfat, sumet fiind veacul al XIX. și cel prezent cu descoperirile sale științifice și cu progresele sale materiale, s'a lipit de pămînt, și a uitat de ceri, ba mai mult, arogându-și onorurile divine, provocă pe cel etern la luptă, repetind anticul motto de rebeliune: *Non serviam: Nu voesc să-ți slujesc!*

O parte mare, un număr însemnat de oameni din zilele noastre, voesc ca Dumnezeu să fie eschis din viața morală a individului, a familiei și a societății. Știința modernă anticreștină, nu se mărginește, nu se îndestulește de a combate o dogmă sau alta, ci pîtrunde pînă în fundul edificiului sacru, combate credința, afirmațiunile teismului filosofic, ba ajunge pînă acolo, că negă chiar și conceptul acelei ființe creatoare, care premiază virtutea și pedepsește păcatul, acelei ființe, pe care au adorat-o toate națiunile, negă existența lui Dumnezeu!

Ateismul! Ță ultima concluziune, la care a ajuns știința modernă anticreștină, numescă-se dînsa critică, fiind că afirmă că esența sa consistă în negarea dogmelor;

sau numescă-se paleontologia, fiind că susține, că de miliarde de ani există pe pămînt omul, care începe de la atom spre a ajunge la moimă perfecționată; sau numescă-se astronomie, care vede în constelațiune o combinațiune de atomi, ivită din întâmplare, ceea ce ne revelează, ne descoperă o lege, dar nici când un legislator. Și în urmă știința modernă declară, că numai omul și singur omul e ființă înțelegătoare, prin urmare religiei, cultul, sînt lucruri deșerte, vorbe goale, fără sens, și nu alt ceva de cât o scornitură a preoților. Așa în cât, după știința modernă anticreștină, nu există religie, nu există Dumnezeu. Și mulți oameni au crezut în această știință și pretind, voesc să formeze o societate, fără de religie, fără de Dumnezeu. Această greșală mare, această iluziune, ar aduce cu sine decăderea socială, ba chiar ruinarea, nimicirea societății. Știința modernă așa dară voesc să ne deslege de supunerea față de Dumnezeu, zicînd că omul e destul și eș, omul e stăpîn pe pămînt, n'are lipsă să se supună nimînui.

În fața acestor greșeli atât de mari, care e datorința aceluia, care își ține deschis ochii, cât de puțin la lumina adevărului? Să ne reîntorcem la Dumnezeu, să ne reîntorcem la religie, la datinele evlavioase ale străbunilor noștri, ță datorința noastră, ță remediu pentru multe rele și necasuri cari ne apasă. Măntuirea indivișilor, a familiei, și a sumpului nostru neam e depusă întru aceea, că în fața indiferentismului religios și în fața totalei necredințe în cele religioase, ce a străbătut și în mulți dintre ai noștri, noi să credem cu țărie adevărurile sfintei noastre religii, ță în fața corupțiunii celei mari, ce domnesc peste tot, în fața corupțiunii moravurilor, să practicăm învățăturile evanghelice. Începînd că fundamentul și baza edificiului social e religia, voesc să Vă disertez despre necesitatea religiei în societate, și dacă veți ave bunăvoința de a mă asculta, voi proba necesitatea religiei:

1. Din idea lui Dumnezeu, ce ne-a dat-o. 2. Din drepturile lui Dumnezeu, cari o pretind. 3. Din lipsa inimei omenesci, care o chemă întru ajutor. 4. Din consensul tuturor popoarelor, cari o afirmă.

1. Ce este religia? Religia este un comerț împrumutat între Dumnezeu și om, prin care Dumnezeu să descopere, se manifestă omului fie prin lumina naturală, fie prin revelațiunea supranaturală; ță omul prestă omagi și venerațiune lui Dumnezeu, mărturisind prin această stăpînirea supremă ce o are Dînsul asupra tuturor fapturilor. Obiectul și fundamentul religiei este Dumnezeu.

Dar există Dumnezeu? Un faimos demagog de pe romanticul pămînt al lui Dante a scris în veacul trecut: „Dumnezeu există. Noi nici nu trebuie, nici nu voim să probăm, să documentăm acesta; să ne încercăm a o face ni s'ar părea o injurie, o blasfemie, ță dacă am nega acest adevăr, am fi nebuni.“ Pe cum de pe pînza ori marmura unui artist distins, ușor putem observa stilul și caracterul lui, ast fel și de pe toate operele mărilor atotputernice a lui Dumnezeu, începînd

de la cel mai mare corp ceresc, ce strălucesc pe ceri, pînă la acele animale cari trăsesc în apă, și cari sînt atât de mici, în cât nu se pot vedea, de cât numai cu microscopul, de pe toate acestea ne apare aceea ce Dumnezeu cu caractere neșterse a scris: *Ego sum: Eu sum.* Dacă cineva numai și-ar înălța privirea la ceri, și ar admira aceea multime de corpuri ceresci strălucitoare, apoi mărimea lor imensă, pe cum și frumoasa ordine, ce regulează toate mișcările lor, ar fi imposibil să nu mărturisescă că există un Dumnezeu, care le-a creat și le conservă. Newton zicea că un astronom nu pôte să fie ateu. Noi, fără să pretindem a fi astronomi, observăm în nopțile plăcute și senine de vară, un ceri frumos înstelat, și vîdînd acel număr imens de lumi, aruncate de mîna Atotputerucului în univers, ne vom simți răpiți în estasă de admirațiune, și vom fi siliți să exclamăm cu Profetul Rege David: „Ceriurile spun mărimea lui Dumnezeu și face-rea mînilor lui o vestesc țărie.“ Dacă statuetele de marmură a lui Moisi și a lui David, făcute de nemuritorul Michelangelo — cari să vîd și astăzi în falnică Romă — leagănu originei, religiei și culturii noastre, dacă aceste statuete zic — ar ave simțire și grai ar fi recunoscătoare față de neîntrecutul lor autor; dar apoi un suflet înțelegător și să nu aibă vre-un simțiment de recunoscință față de Făcătorul său? O bunătate, o frumșete pămîntescă ne încântă, ne delectează, dar apoi să nu admirăm nici o bunătate și o frumșete nemărginită? O înțelepciune omenescă adese ori ne răpesc, și să nu ne răpescă apoi înțelepciunea infinită a Creatorului? Inima noastră nu pôte să nu iubescă un obiect în care strălucesc vre-o rază de bunătate, înțelepciune și frumșetă divină, vom pute ță să nu iubim isvorul nesecat a toată bunătatea, înțelepciunea și frumșeta?

Și pentru ce ne-a lăsat Dumnezeu pe pămînt, să contemplăm spectacolul admirabil al operelor sale? ță nu pentru ca contemplând minunile Creatorului, să ne înălțăm cu mintea la El? Pentru ce ne-a dăruit o minte atât de ageră, o voință atât de promptă, o memorie atât de fidelă? ță nu pentru ca să-l iubim și să-i servim Lui? ță inima aceea, care ne palpită în piept, nu ne conduce înainte de toate la Dumnezeu? Dacă așa dară există un Dumnezeu, trebuie să fie și o legătură între Dînsul și creatura rațională, de nu vom admite această legătură, însăși idea lui Dumnezeu să nimicesc.

Dar dacă Dumnezeu există, va fi vrednic de o onoare supremă, și omul nu-l va pute de nega omagiul recunoscinței, adorațiunii și iubirei. Și fiind că omul constă din suflet și din trup, trebuie să presteze omagi Creatorului, nu numai cu sufletul, ci și cu trupul, trebuie ca efectele inimei sale să se manifesteze și din afară, prin rituri, ceremonii, sacrificii sau jertfe, pentru ca sufletul și trupul sînt atât de unite și atîrnătoare unul de la altul, în cât nu pot să nu aibă o operațiune, o lucrare comună. De aci rezultă necesitatea cultului intern și a cultului extern.

(Va urma.)

CELE PATRU GARÓFE.

Povestire din istoria Polonilor sub ultimii Jagelloni*)
de Paul Popovici.

I.

— Alteță! un curier de la curte, sosit deja de ieri în Wilna, se rogă să fie primit. — zise servitorul către Sigismund, carele ședea la locul său cu fața înorată și se părea abătut.

— Din cetatea părintelui meu regeac? Ți-am spus iubite Sanislaū, că dacă m'ar cerceta cineva să-i răspundă, că pățimesc, că sum debil... Nu-mi place incomodarea, pentru că deși mă veți pe picioare, sufletul meu suferă în mare chin! Care îi este numele? Îl cunoști? Ore e tinăr? — întreabă Sigismund agitat.

— Nu-l cunosc, numele încă nu-l știu, înse mai de multe ori l'am văzut în cetatea părintelui Vostru. Cu ceva pare mai bătrân de cât Alteța Voastră. — răspuse Sanislaū.

— Lasă-l să între. Știu deja ce voește. Apoi ori cine ar mai întreba să-i răspundă așa după cum ți-am spus.

Sanislaū se închină și se depărtează. Inmediat după el intră străinul.

— Modrșevszky! — exclamă Sigismund saltând de bucurie și grăbind către el. — De unde vii? Ce te a îndemnat prietene, la aceea, ca să ne certezi în Wilna?

— Părintele Vostru maiestatic a voit. „Mergi Modrșevszky — ast fel m'a zis — în Wilna, ca să măngăi pe fiul meu. Pe tine mai mult te a iubit el din copilăria lui, și cu tine conversa el mai bucuros. Și eu — continuă părintele Vostru maiestatic — am fost așa de nefericit, că de timpuriu am pierdut pe întâia mea soție, dar pentru aceea totuși nu am jeli-o atâta, ca fiul meu pe a sa. Nu peste mult am pășit la o nouă căsătorie, cu o altă femeie, care a fost întemeietorea norocului meu. Ea a dat viață iubitului meu fiu. Ast fel are să fie și el. El încă de tinăr a luat în căsătorie pe Elisabeta, pe care deși mai înainte silit de mine, mai târziu înse totuși a iubit-o ferbinte. Veți-l cum plânge și acum după ce a murit! Nu l'am putut măngăia și pentru aceea a mers în Wilna, pentru ca să fie de parte de toate acele locuri, unde atât de fericit a trăit cu ea. Eu i-am conces să mergă

*) Spre a ști în ce timp se desfășură evenimentele din această povestire află delipsă a constata următoarele:

Cu mărtea lui Casimir, numit marele, tronul Poloniei a devenit vacant. După mărtea lui Casimir tronul ajunge sub stăpânirea lui Carol Robert din Casa de Anjou, regele Ungariei. El a lăsat tronul lui Ludovic, fiul surorii sale Elisabeta, ér acesta fiul sale Jadviga sau Hedviga.

În timpul acesta Olgerd, principele de Litvania, a devenit puternic și vestit, care a purtat mai multe rebele norocoase atât în contra Poloniei cât și contra Rusiei. La an. 1377 móre Olgerd și tronul lui îl moștenesc fiul său Jagello, carele și-a consolidat tronul numai cu multe crâșmi și vârsări de sânge. Văzând Jagello că tronul Poloniei e vacant și legat de mâna Hedvigei, fiica lui Ludovic, spre a-l pute dobândi, a cerut mâna Hedvigei. A-esta deș era încredințată deja cu Wilhelm de Austria, din familia de Habsburg, la statul nobilimei, s'a măritat după Jagello la an. 1386 și ast fel ajunge dinastia Jagellonă pe tronul Poloniei. Cel din urmă rege din această familie e Sigismund Jagello, eroul povestirei de față, carele a trăit la începutul și mijlocul veacului al XVI-lea. La an 1572 a murit Sigismund fără moștenitori, și cu el se stinge și dinastia cea vestită a Jagellonilor, care aproape 200 ani a stat pe tronul Poloniei.

în Wilna. Înse șase luni de când petrece acolo, aș fost prea puține, pentru ca să potă uita pe iubita lui. E tot bolnăvicios. Mai mult moros. Fața îi este palidă. Deja sum tare îngrijat pentru el. Acel curtenl, pe cari l-am trimis la el, aș făcut cu mult mai curând drumul în coce, de cât în colo. Du-te acum tu Modrșevszky și nisuesce-te să-l măngăi; folosesc-te de totă istețimea, de care dispuni, dar cu deosebire de iubirea și încrederea nutrită de fiul meu față de tine. Eu îi voi cânta o soție din familie domnitore, pentru că mă tem, că dinastia cea vestită a Jagellonilor, care aproape de două veacuri stăpânește tronul Poloniei, are să se sfârșescă cu el!

Aceste mi le-a zis maiestaticul Vostru Părinte. Acastă misiune mi-a încredințat-o mie regele meu. Din parte-mi, cunosc cât de mare e pierderea Alteței Tale. Fôrte dureros ni a atins pe toți mărtea prea timpurie a fericitei Vostre soție, cu carea Alteța Ta abia aș petrecut două primăveri. Mulți deplâng mărtea ei preatimpurie, mai ales părintii regesci, înse mai mult, de cât toți o deplânge aceea Alteța Ta. Înse cugetă-te Alteța la ani-ți tineri! Apoi cugetă și la aceea, că norocul și fericirea poporului Polon poftescă să Te căsătorești din nou și că tronul nostru și pe viitor să fie ascurat pentru urmașii Voștri. Să fie ascurat acel tron, carele înainte de strămoșul Vostru, înainte de Jagello, la fie care alegere de rege, a dat ansă la atâtea jertfe de sânge. Și la ce ar trebui să se aștepte poporul Polon, dacă Alteța Ta, ai muri fără de următori? Pentru aceea . . . .

— Destul Modrșevszky! — îl întrerupse Sigismund. Destul! Despre starea și despre durerea mea și tu ești informat greșit, și tu ești în rătăcire! Nu pe fericita mea soție o deplâng și compățimesc eu atâta, ci alte două suflete le plâng, pe cari le-a ajuns atâta durere din cauza mea. Înse îndurarea lui Dumnezeu nu are margini! El tot de una sprijinesce pe cel ce suferă și răsplătesce pe cel ce rabdă. Modrșevszky! Tu în tinereta mea, tot de una m'ai fost amic sincer! ferindu-mă de pompa și splendorea de la curte, încunjurând fleacurile mamei mele, ale reginei, adese ori m'am odihnit în brațele tale de amic. Pe umerii tăi, deși tu nu șciai cauza, de câte ori n'am plâns dureros?! Bine a lucrătatăl meu, că te a trimis pe tine la mine. Scopul vostru se va împlini; tu mă vei măngăia! Înse acum pe tine împreună cu mine, dacă întru adevăr mă iubesci, te așteptă o faptă mare și curtează. Fi-mi vei întru ajutor! Voesci să-mi fii prietin și ajutor în un lucru?! Vorbesce!

— Ore este vre-un lucru pe acest pământ, pe care eu la dorința Alteței Tale, să nu-l fac? Și dacă fericirea și norocul Vostru este în joc, și viața mi-o sacrifică bucuros! — răspuse cu patimă tinărul polon.

— Bine vorbesci; da, despre fericirea și norocul nostru nu e vorbă, iubite Modrșevszky! Sufletul meu și așa acum e tare agitat, și tu încă ești obosit de drum. Astăzi nu-ți comunică nimica. Du-te acum, te rog la cartirul destinat pentru tine, și dimineță la revărsatul zorilor, mă cercetă fără nici o anunțare; atunci apoi ne vom grăbi undeva la un loc frumos, și acolo vei ști adevărata causă a durerii mele. Acum

stringându-i mâna — ceriul să fie cu tine! Griješce ca dimineță să nu trebuescă să te aștept!

Modrșevszky surprins de vorbele neindatinate și tainice ale lui Sigismund, s'a depărțat la odihnă.

Așa dară alt ceva este în lucru! — zise în sine frământându-se totă noptea în patul său și abia așteptând să se zărască de ziuă.

(Va urma.)

HĂRTII VECHI.

§. 8.

Numărul Illirilor locuitori în memoriale dônă diecese sub A. se aretă în 175 058 de suflete, cari fac cam a patra parte a întregului popor Illirico-Rascian neunit de ritul grec statoriu din 687 041 suflete.

Toți acești Illiri Bănățeni, din cari de diecesa Timișorei se țin 147 140, ér de a Verșetului 27 918, cu acei 11 621 de Illiri, cari locuiesc ținuturile aparținătoare diecesei Aradului, în părțile vecinașe ale Murășului și Tisei și așa sint așezați într'o continuitate: sint adecă rămășițele acelor Illiri serbo-Rasciani, cari aș imigrat aici la anul 1690 cu Mitropolitul Arseniū Csernovits, cari s'a colonizat în ambele acele două districte granițeresci ale Murășului și Tisei cu auctoritatea consiliului aulic de rebel, ér aceste districte saș confinie milităresci sub domnirea Augustei ore când Maria Teresia, în grația legii inaugurale art. 18. din 1741 desființându-se și reincorporându-se Regatului, și totă miliția granițerescă translocându-se în ținuturile mărginașe ale Regatului: cu acele 24 000 familie ale lor, cari nevoind atât translocarea cât și provincialisarea, și căutând a-și funda în imperiū rusesc o nouă Serbiă, n'aș voit să emigreze acolo, ci s'a colonizat parte în locurile de mai înainte avute, parte în districtele Chichindei și a Tisei, câștigând stat provincial privilegiat; ér parte în urmă, rămânând și mai în colo în arme, li-s'a dat ținuturi nouă în regiunile granițeresci ale legiunilor germano-banatică și Româno-Illirică. Înse, pe cum s'a zis mai de asupra și acum locuiesc parte ca Sêrbi curați, parte mestecați cu Români, în ținuturile cele mai de aproape de Murăș și Tisa și învecinate și cu districtul erarial de la Tisa; și prin urmare, dacă Illiri ar voi și de acum înainte a se ține strict de privilegiile lor și ar voi mai bine să rămână după norma prescrișă de grațiosul declaratoriū Illiric pe lângă alegerea Mitropolitului și a Episcopilor din națiunea sa, cu eschiderea Românilor, de cât ca să admită în diecesele bănățene și a Aradului Episcopi de națiunea română, atunci la totă întâmplarea s'ar pute subordina saș diecesei vecinașe de Baciu, carea împărțită în patru districte protopopesci pe cum sub A. numai 92 714 suflete număra, saș să se provedă cu diecesă proprie.

De altmintrelea nu lipsesc exemple de asemenea schimbări ale dieceselor, urmate din puterea dreptului suprem maiestatic și al patronatului referitoare la însuși Illiri, pentru că pe cum arată benigna diploma Leopoldina din 1695 din celea 12 episcopate ale lor fundate: în Timișóra, Ienopol. (Boros Jenő, com. Aradului), Carlostadt, Irinopol, Szedin, Buda, Alba-Regale, Mohács, Szegedin, Verșet, Oradea-mare și Agria, acum numai patru mai sint, adecă: al Timișorei, Carlostadtului, Budei și a Verșetului, ér în locul celor opt șterse cu considerațiune la locurile locuite de Illiri în regatul acesta s'a înființat trei, anume: a Aradului, a Baciuului și Pacrațiului.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Dr. Mihai Szabo: **Drepturile și datorile învățătorilor români**, a apărut și în traducerea românească, datorită dlui Aug. Zasló, prof. Arad. și costă cor. 5 20 fil. deși hârtia e slabă și tipariul pe alocurea tocit. Cartea dlui Szabó o cunoaștem, de când dsa era inspector scolar în comitatul nostru. și pe când încă se ocupa cu ideea de a o da și în traducere românească. Învățătorii au acum două prețioase volume, cari se ocupă cu drepturile și datorințele lor, bărbați specialiști vor cerceta întru cât e mai preferabilă una celeilalte. De alt cum e știut, că scirea dlui Szabó a fost bine primită de dascălimea magiară și dsa ca specialist a și avut posibilitatea să cunoască mai bine ca oricare, tălcuirea feliuritelor ordinațiunii ministeriale date în trebile școlastice. Tot la dsa în Becheterecul mare se mai pot comanda următoarele scrieri în limba magiară: „Administrația comunală a învățământului popular.” — „Evidența terminelor pentru agendele învățământului popular.” — „Despre asilele de copii” — ș. a. toate lucrări de mult folos învățătorilor.

Cărți cu preț redus:

„Incerări în Vocalismul limbii române” de profesorul Alesiu Viciu, scriere de specialitate bine apreciată în cercurile literare competente. se vinde la autorul cu 30 fil. în loc de 50.

„Glosariu de cuvinte dialectale” din graiul viu al poporului. de care „Curier Liter.” Nr. 3 serie: „lucrări de acest fel sînt foarte rare în literatura noastră. În Transilvania a apărut una singură de Al. Viciu.” se vinde la autorul cu 60 fil. în loc de 1 cor. — trimise franco.

Sematismul veneratului Cler al arhidiecesei mitropolitane gr. cat. române de Alba-Iulia și Făgăraș pe anul Domnului 1900. de la sta Unire 200. — *Blas, Tipografia Seminarului arhidieceșan.* — Un prețios volum de 804 pag. cu o mulțime de ilustrații. hârtie fină. tipar curat și cuprins important. Se vinde cu prețul de 8 cor.

Emil Bongaud: **Mama sfintului Augustin**, traducere de Salba, tipărită cu chelutiele și îngrijirea dlui prof. Dr. E. Dăjanu. Un prețios volum de 494 pag. hârtie fină, tipar curat. prețul 2 cor. Se poate procura de la editor ori tipografia arhidieceșană, alăturând și speșele de porto postal 30 fil.

Suplex libellus Valachorum. text original și traducere făcută de Dr. Elie Dăianu. Sibiu 1901. pag. 67. prețul 1 cor. Se poate procura și de la Tipografia arhidieceșană.

„Ben Hur”, de Lew. Wallace, tom. I. 539 pag., tom. II. 508 pag., prețul broșurat 2 cor. 90 b. *Blas.* Tipografia seminarului arhidieceșan. 1898.

„Clipse de repaus” de Sorocova, anunțată de noi. a apărut deja într'un format elegant și plăcut. Are 208 pag. și costă 2 cor. „Sorocova” cunoscutul scriitor de la Brașov ne e destulă garanție de spiritul cu care sînt scrise schițele și foilete adunate în această broșură.

Posta „Unirii”.

— i — Ne pare reu, dar nu se poate publica nici un articol, a cărui autor e necunoscut din partea redacțiunii. Principiul Diale în cazul acesta e reu aplicat.

S. V. V. Va urma.
P. G. în R. n. Deși cam târziu îți vom face loc. Ne-am bucura eând ne am pute afla o persoană de încredere prin părțile acelea.

Pestanus. Am primit, dar aveam deja împărțit materialul. Ni-ar plăce lucrul nu așa generale... ne înțelegeți ce vrem, nu-l așa?

B. M. Ne bucura tonul bărbătesc, va urma *Alexandru.* Mi-l de scuse. Nu s'a mai putut. *Nița.* Pote că vom scote numărul viitor cu supliment. Puțină răbdare.

Protop. în A. Laude proprii nu publicăm.
Agent general în V. Vom începe cu numărul viitor.

X. Pote îndreptat puțin, altcum nu se poate. Tot articolul are un puternic accent pesimist.

Frații Orosz, America, încă n'a sosit. Ve vom serie îndată.

Am primit și achitam următoarele abonamente: *Eiacut* pe an. 1900 și 1901; *Marmoros Sziget* pe 1901 sem 2-lea; *Solonestru* pe 1901; *Ohaba-Făgăraș* 1901; *Unimel* pe 1901 sem. 2-lea; *Curcui* pe 1900; *Riciti* restul pe 1900 și 1901; *Slatina-sat* pe 1901; *Cianul mare* pe 1901 sem. 2-lea; *Hájó* pe 1901; *Bórta* pe Sept. Decembre 1900 și întreg an. 1901.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1901.

Budapesta—Predeal				Copsa-mică—Sibiu—Avrig—Făgăraș			
Tren de persoan.	Tren de persoan.	Tren școlară		Tren de persoan.	Tren școlară	Tren de persoan.	
10—	8.50	2.10	pl. Viena . . . . . sos.	1.50	1.50	6.20	2.21
8.30	5.45	9.15	Budapesta	7.10	7.50	6.20	3.50
11.31	9.02	11.12	Szolnok	3.22	5.32	3.25	4.12
1.33	11.33	12.47	P. Ladány	12.54	3.56	1.12	4.33
3.42	1.48	2.11	sos. } Oradea-mare . . . . . { pl.	11.04	2.38	11.36	5.23
3.58	2.06	2.18	pl. } Oradea-mare . . . . . { sos.	10.44	2.31	11.17	6.16
4.38	3.03	2.50	pl. } Oradea-mare . . . . . { sos.	10.07	2.01	10.42	8.34
5.20	3.45	3.26	pl. } Oradea-mare . . . . . { sos.	9.92	1.34	10.08	6.35
5.43	4.06		pl. } Oradea-mare . . . . . { sos.	9.11		9.50	
6.31	4.52	4.16	Cincia	8.37	12.52	9.19	4.—
7.16	5.32	4.52	B.-Huedin	7.54	12.20	8.37	5.01
8.06	6.24		Ghârbet	6.54	7.37		10.29
8.33	6.59	5.55	sos. } Cluș . . . . . { pl.	6.18	11.01	7.—	5.39
8.50	6.30	6.11	pl. } Cluș . . . . . { sos.	5.24	10.46	6.45	7.19
9.07	6.59	6.27	pl. } Cluș . . . . . { sos.	5.02	10.46	6.45	7.55
10.14	10.29	7.26	Ghiriș	3.40	9.23	5.12	8.47
10.44	11.16	7.50	sos. } Cucerdea . . . . . { pl.	3.11	8.54	4.43	9.02
10.56	11.31	7.52	pl. } Cucerdea . . . . . { sos.	3.04	8.49	4.33	9.24
11.03	11.40		pl. } Cucerdea . . . . . { sos.	2.58	8.27		9.24
11.12	11.50		pl. } Cucerdea . . . . . { sos.	2.51	8.54	4.43	10.14
11.34	12.20	8.16	pl. } Cucerdea . . . . . { sos.	2.29	8.23	3.59	10.14
11.52	12.46	8.32	sos. } Teiuș . . . . . { pl.	2.07	8.06	3.38	10.14
12.24	1.43	8.37	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.42	8.00	3.02	10.14
12.53	2.17		pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
1.02	2.26	9.04	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
1.45	3.14	9.31	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
2.01	3.33	9.43	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
2.15	3.48	9.47	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
2.33	4.08	10.01	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
3.04	4.45	10.25	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
3.40	5.27	10.53	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
3.47	5.43	11.—	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
4.03	6.03	11.14	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
5.35	7.52	12.26	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
6.13	8.32	12.58	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
6.43	9.09	1.16	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
7.16	9.40	1.35	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
8.—	10.25	2.00	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
8.55	11.10	2.19	pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
4.40	3.01		pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
5.10	3.31		pl. } Teiuș . . . . . { sos.	1.09	8.00	3.02	10.14
11.55	9.10		sos. Bucuresc . . . . . pl.	9.15	7.50		

Notă: Orele însemnate în stânga stațiilor sînt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii negre însemnă orele de noapte.